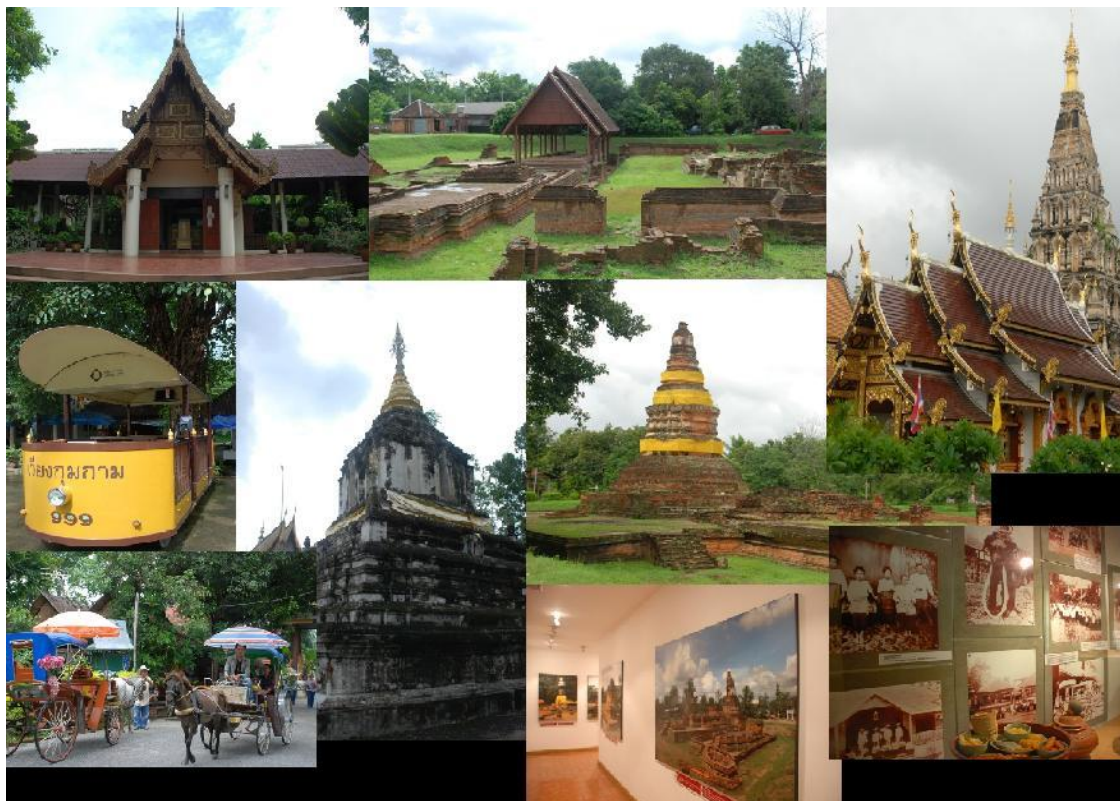

**เอกสารประกอบการทัศนศึกษา
เมืองประวัติศาสตร์เวียงกุมกาม**

**(Material for field trip
A historic town : Wiang Kumkam)**

By Chananphon Boonkerdsap

เมืองประวัติศาสตร์เวียงกุมกาม¹

ภาพจาก <http://www.wiangkumkam.com/>

“เวียงกุมกาม” ได้รับการขนานนามว่านครโบราณใต้พิภพ เป็นหนึ่งในโบราณสถานที่สำคัญของประเทศไทยและเป็น UNSEEN Thailand ตั้งอยู่ทางทิศตะวันออกเฉียงใต้ของเมืองเชียงใหม่ อยู่ในเขตตำบลท่าวังตาล อำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่ (กิโลเมตรที่ 3-4 ถนนซูเปอร์ไฮเวย์ (เชียงใหม่-ลำพูน))

เวียงกุมกามเป็นชุมชนโบราณซึ่งพญาเม็งราย กษัตริย์แห่งโยนกนครได้สถาปนาให้เป็นเมืองหลวงแห่งแรกของอาณาจักรล้านนาเมื่อปี พ.ศ. 1892 แต่เนื่องจากเกิดน้ำท่วมครั้งใหญ่ (ระหว่าง พ.ศ. 2101-2317) ทำให้เวียงกุมกามซึ่งมีวัดวาอารามต้องจมอยู่ใต้ดินทราย เวียงกุมกามจึงล่มสลายและกลายเป็นเมืองร้างในที่สุด หลังจากนั้นก็มีประชาชนมาอาศัย ตั้งถิ่นฐาน และมีการถือครองที่ดินดังกล่าว

ต่อมาในปี พ.ศ. 2527 กรมศิลปากรได้ค้นพบร่องรอยซากโบราณสถาน กำแพงเมือง และเศษเครื่องปั้นดินเผา จึงมีการบูรณะและฟื้นฟู รวมทั้งมีการประกาศให้เวียงกุมกามเป็นโบราณสถานตามพระราชบัญญัติโบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ และพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ ส่งผลให้เวียงกุมกามกลับมามีชื่อเสียงและเป็นที่รู้จักอีกครั้ง

¹ ดูรายละเอียดเพิ่มเติมได้ที่เว็บไซต์ <http://chacrit.wordpress.com/page/2/>

ปัจจุบันเวียงกุมกาม (ซึ่งตั้งอยู่ในที่ดินของเอกชน) เป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่สำคัญของจังหวัดเชียงใหม่ เป็นแหล่งศึกษาเรียนรู้แบบแผนของสถาปัตยกรรมและศิลปกรรม รวมถึงวัฒนธรรมล้านนา เปิดให้นักท่องเที่ยวเข้าชมเวียงกุมกาม ซึ่งประกอบด้วยวัด โบราณสถานที่ และโบราณวัตถุ เช่น วัดกู่ป่าด้อม ซึ่งเป็นวัดที่มีอายุในราวพุทธศตวรรษที่ 21-22, วัดพญาเม็งราย, ต้นศรีมหาโพธิ์จากศรีลังกาที่มีอายุมากกว่า 700 ปี, พระพุทธรูปโบราณหลวงพ่อกวาง, วัดปู่เปี้ย, วัดเจดีย์เหลี่ยม, วัดช้างค้ำ (กานโถม), วัดอีค่าง, วัดหนานช้าง และวัดพระเจ้าองค์ดำ เป็นต้น

ภาพจาก <http://thawangtan.org>

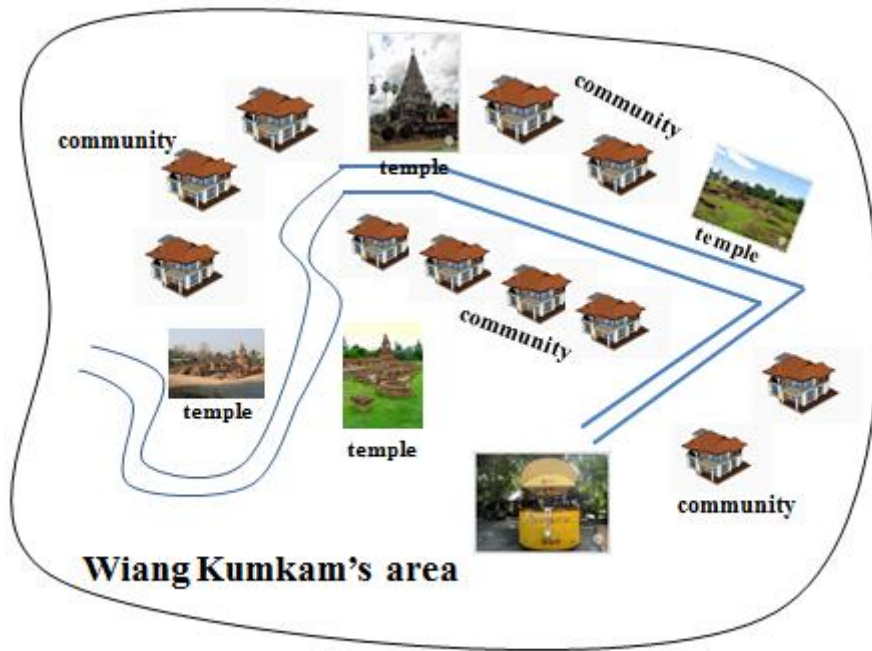

วัดเจดีย์เหลี่ยม

วัดอีค่าง

ภาพจาก <https://www.gotoknow.org>

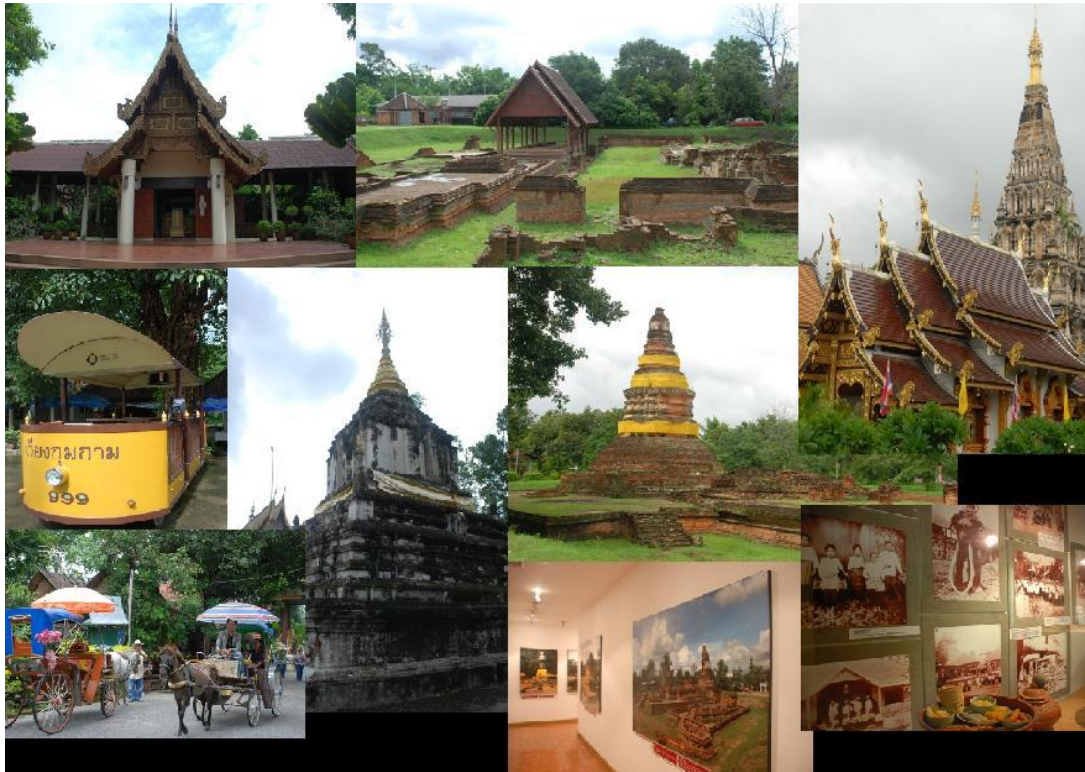
การบริหารจัดการเวียงกุมกาม มีประเด็นที่ต้องพิจารณาคือ

1. การบริหารจัดการเวียงกุมกามในฐานะที่เป็นโบราณสถาน กรมศิลปากรมีอำนาจบริหารจัดการตามพระราชบัญญัติโบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ และพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ แต่เนื่องจากมีปัญหาเอกชนเป็นผู้มีกรรมสิทธิ์ในพื้นที่แห่งนี้ อาจทำให้เกิดปัญหาการใช้อำนาจของกรมศิลปากรกระทบแดนกรรมสิทธิ์ของเอกชนได้ เพราะฉะนั้น ประชาชนในพื้นที่ควรมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการพื้นที่

2. การบริหารจัดการเชิงเศรษฐกิจ เมื่อเวียงกุมกามเป็นโบราณสถานและเป็นสถานที่ท่องเที่ยว มีนักท่องเที่ยวเข้ามาเป็นจำนวนมากและเพิ่มขึ้นทุกปี จึงมีหน่วยงานของรัฐ และเอกชน รวมถึงประชาชนผู้มีความรู้ในพื้นที่เข้ามาเกี่ยวข้อง โดยหน่วยงานของรัฐเช่น องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย เอกชนเช่น ประชาชนผู้มีความรู้ในพื้นที่ เมื่อเป็นเช่นนี้ประชาชนที่อาศัยในพื้นที่ควรมีส่วนร่วมในการจัดการเชิงเศรษฐกิจ

3. การจัดการผังเมือง สืบเนื่องจากเวียงกุมกามมีพื้นที่อยู่ในที่ดินของเอกชน รัฐจึงควรมีแนวทางการจัดการพื้นที่อย่างเหมาะสม

A historic town : Wiang Kumkam²

Picture from <http://www.wiangkumkam.com/>

“*Wiang Kumkam*” is named an ancient underground city. This UNSEEN Thailand is one of the important archaeological site in Thailand. It is located in South East of Chiang Mai, Tha Wang Tan, Sarapee district, Chiang Mai.

Wiang Kumkam, an ancient town, was established as a first capital of Lanna empire by Payamengrai, the King of Yonoknakorn. After the big flood had occurred during the period of B.E. 1558-1774 that made the Wiang Kumkam include the temples surrounded sunk underground. Thus the Wiang Kumkam was destroyed and became an abandoned town later on. After that there are people migrated and resided in that area.

In 1984 the Fine Arts Department found the ancient ruin, walls and pottery scraps of the Wiang Kumkam. The Fine Arts Department has restored those including the announcement from the department to declare them as an archaeological site in accordance with the Act. So the Wiang Kumkam become a new famous and well-known ancient place later.

The Wiang Kumkam (the Wiang Kumkam’s area is belongs to the private ownership) has now become the one of the tourist attraction in Chiang Mai. It is the well-known place of architectural, artistic and cultural of Lanna empire. The tourist can visit the ancient Wiang Kumkam, including the temples, ancient remains and antiques e.g. Koo Pha Dom temple, Meng Rai temple, the Bodhi Tree grown over 700 years, the old Statue of Buddah named

² Translated by Chananphon Boonkerdsap

“Luang Phor Khow”, the Pu Pier temple and the Chedi Liam temple, Chang Kam temple, Nan Chang temple and Pra Jao Ong Dam temple etc.

Picture from <http://thawangtan.org>

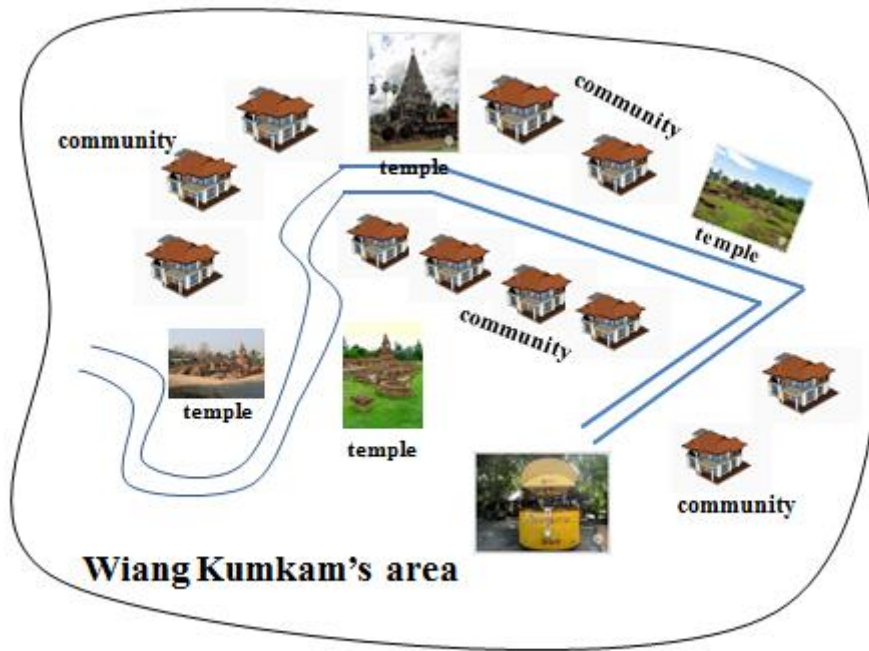

The Chedi Liam temple

The E-Kang temple

Picture from <https://www.gotoknow.org>

Wiang Kumkam is the archaeological site, in which the Fine Arts Department has the authority to manage in accordance with the Act but there is some problem occurs in this area. The local people have owned this area as personal ownership. There are some issues to be considered in management this archaeological site.

1. As the local people have owned this area as personal ownership. The authority may impact the proprietary right of the ownership. Therefore these people should have the right to participate in management this area.
2. Wiang Kumkam is one of the most tourist attraction in Chiang Mai. There are so many tourists come to this place and increasing every year. Both government and non-government are involved in economic term. Therefore the people who have the authorize should have the right to manage this area in economically.
3. As the local people have owned this area as personal ownership, the Government should manage the city plan of Wiang Kumkam appropriately.
